

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Teze k diplomové práci

**Vliv frekvence výměny daňových informací na toky
přímých zahraničních investic do daňových rájů**

Bc. Jan Rohan

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

V posledních letech dochází k uvolňování hranic mezi státy díky globalizaci, tudíž jsou minimální nebo téměř žádné bariéry v pohybu osobo či kapitálu. Na jednu stranu to může znít dobře, neboť to mnohé ulehčuje např. v mezinárodním obchodě, avšak na druhou stranu této situace mohou mnozí využít k přesunu kapitálu do daňově preferenčních jurisdikcí. Proto byly zavedeny nástroje pro správce daně. Díky těmto nástrojům, jako TIEAs, Smlouvy o zamezení dvojího zdanění, Směrnice Rady EU, Štrasburské úmluvy, může finanční správa ve spolupráci se zahraničními správci daně doměřit na dani své rezidenty v zahraničí. Na základě výsledků z ekonometrického modelu difference in differences je efekt platných TIEAs významný. U států, u kterých došlo k uzavření TIEAs došlo k 42,8% poklesu českých společností, jejichž vlastníci jsou registrováni v těchto státech. Uzavřením TIEAs mezi Českou republikou a daňově preferenčními státy, vyvolalo u těchto států navýšení PZI do základního kapitálu o 61,2 %. Výsledky odpovídají tomu, že subjekty neupřednostňují pouze daňové plánování, ale také svoji anonymitu před správcem daně.

Klíčová slova: Rezident, nerezident, daň, mezinárodní spolupráce, daňový ráj, daňový únik, poplatník, Smlouva o zamezení dvojího zdanění, TIEA .

Cíl

Hlavním cílem této práce je zjistit, jakým způsobem jsou ovlivňovány toky přímých zahraničních investic plynoucích z České republiky do daňových rájů v závislosti na postupném uzavírání dohod o výměně daňových informací. Cílem bude tedy prokázat a vyčíslit rozdíl v objemu přímých zahraničních investic mezi daňovými ráji, se kterými má Česká republika podepsanou dohodu o výměně daňových informací a se kterými nemá. Dále vyčíslit změnu, která nastane po uzavření dohody, Štrasburské úmluvy nebo Smlouvy o zamezení dvojího zdanění s daňově preferenčními jurisdikcemi.

Metodika

Práce se skládá ze dvou částí. První část je literární rešerše, která obsahuje teoretická východiska. Jedná se zejména o vymezení základních pojmů, druhy bilaterálních, multilaterálních dohod upravujících spolupráci při výměně daňových informací mezi finančními správami. Tato část je zpracována na základě analýzy sekundárních zdrojů. Jedná se o zákon č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů. Dále Zákon o dani z příjmu, Směrnice Rady 2011/16/EU, internetové stránky odborných portálů, internetové stránky OECD, stránky Ministerstva financí ČR, kde

jsou umístěny jednotlivé uzavřené smlouvy o zamezení dvojího zdanění a v neposlední řadě prostudování potřebné odborné literatury. Veškeré právní úprava je čerpána z Fulsoftu. V další části literární rešerše se nachází charakteristika daňového ráje, která je vypracována na základě publikací OECD a odborné literatury. Poslední část literární rešerše pojednává o druzích přímých zahraničních investic. I tato kapitola je vytvořena podle odborné knižní publikace a pročtených odborných článků.

V druhé části diplomové práce se nachází vlastní praktická část. Ta se dělí na dvě dílčí části. První z částí je vliv Dohod o výměně daňových informací na počet českých firem, jejichž vlastník je registrován v daňovém ráji. Vliv je vyčíslen pomocí ekonometrického modelu difference in differences. Vstupní data pro zpracování jsou získána z internetového portálu bisnode. Model je proveden tak, že jsou státy rozděleny do dvou skupin, které jsou sledovány ve dvou obdobích. Ve skupině treated, ve které jsou státy, které v období „před“ neměly platnou Dohodu o výměně daňových informací a v období „po“ tyto Dohody nabyly platnosti. Druhá skupina je skupina control. Jedná se o skupinu států, které v období „před“ ani „po“ neměly platnou Dohodu o výměně daňových informací, či jiné bilaterální, multilaterální dohody upravující mezinárodní spolupráci v daňových záležitostech. Dále jsou data upravena tak, aby bylo možné odhadnout parametry modelu pomocí Běžnou Metodou Nejmenších Čtverců. Vysvětlovaná proměnná představuje počet českých firem a exogenní proměnné jsou dummy proměnné, které nabývají hodnot 0 a 1, podle toho, jestli se jedná o období „před“, „po“ (proměnná T) nebo treated či control skupinu (proměnná S), nakonec třetí exogenní proměnná vyjadřuje součin výše uvedených proměnných. Následné odhadnutí parametrů proběhlo pomocí programu Gretl. Výsledné hodnoty jsou vloženy do rovnic, díky nimž dochází k vyčíslení vlivu.

U druhé dílčí části analytické práce je sledován vliv uzavírání dohod o výměně daňových informací na držbě podílů v českých společnostech, které jsou vlastněny subjekty, jež jsou registrovány v daňových rájích. Velikost podílu je kvantifikován pomocí přímých zahraničních investic, které uskutečnily subjekty registrované v daňově preferenčních jurisdikcích do českých společností. Vliv je vyčíslen pomocí ekonometrického modelu difference in differences. Data pro zpracování jsou získána ze stránek České národní banky v rámci platební bilance. Jako u předešlého modelu i zde jsou státy rozděleny do dvou skupin, treated a control. Skupiny států jsou sledovány ve dvou období, a to v období „před“ a „po“. Skupina treated obsahuje státy, které v období „před“ nemají platnou žádnou úmluvu upravující výměnu daňových informací a v čase „po“ je již dohoda platná. Ve skupině control jsou státy, které v čase „před“ ani „po“ nemají s Českou republikou platnou žádnou dohodu o výměně

daňových informací. Data jsou upravena pro zpracování programem Gretl, kde dojde k odhadu parametrů modelu Běžnou Metodou Nejmenších Čtverců. Výsledné hodnoty jsou vloženy do rovnic, díky nimž dochází k vyčíslení vlivu.

Výsledky a závěry

Na základě zjištěných výsledků lze usoudit, že zájem o daňové ráje stále roste. Odpovídá tomu rostoucí počet českých společností, jejichž vlastníci jsou registrováni v daňově preferenčních jurisdikcích. Absolutní nárůst od roku 2013 do 3. kvartálu roku 2014 byl 67 společností. Největší počet českých společností má registrované vlastníky v Nizozemí, jež čítá k 3. kvartálu roku 2014 přesně 4222 společností. I když Nizozemí má největší počet společností, dochází k dlouhodobějšímu poklesu. Mezi rokem 2013 a 3. kvartálem 2014 došlo k poklesu o 3,3 %. Na druhou stranu české společnosti, které mají vlastníka registrovaného na Kypru, zažívají nárůst. Mezi rokem 2013 a 3. kvartálem 2014 došlo k nárůstu o 3,3 % společností. Kypr se tak stává velkou konkurencí pro Nizozemí, a to hlavně díky nabízeným zvýhodnění, které umožňují daňové plánování. První výhodou je, že Kypr má nejnižší daň z příjmu právnických osob v Evropské Unii, která je ve výši 10 %. Dále nabízí osvobození od daně z příjmu z dividend a prodejů podílů v dceřiných společnostech a hlavní výhodou, která je využívána k daňovému plánování je neexistence srážkové daně. Což znamená, že mohou být nezdaněné dividendy vypláceny do daňových rájů, se kterými nejsou sjednány žádné bilaterální a multilaterální úmluvy upravující výměnu daňových informací. Pro porovnání má zde Česká republika srážkovou daň 35 %.

Podle výsledků, které vyplývají z modelu difference in differences, tak uzavírání Dohod o výměně daňových informací má svůj smysl. U společností, se kterými Česká republika nemá platné Dohody o výměně daňových informací, či jiné dokumenty upravující mezinárodní spolupráci v oblasti daní, došlo mezi rokem 2012 a 3. kvartálem 2014 k průměrnému nárůstu firem o 53,5 %. U společností se kterými v čase „před“ Česká republika neměla platné Dohody o výměně daňových informací a za předpokladu, že by v čase „po“ nebyly nadále platné, došlo by k průměrnému nárůstu společností o 68 %. U těchto společností jsou ale v čase „po“ platné Dohody o výměně daňových informací a jejich platnost způsobila efekt průměrného poklesu o 42,8 %. Počet českých společností, jejichž vlastníci jsou registrováni ve státech, s nimiž má Česká republika platné Dohody, došlo k průměrnému poklesu o 42,8 %. Tento pokles

naznačuje, že subjektům nejde pouze o daňovou optimalizaci, ale také o anonymitu, kterou uzavřením TIEAs, či jiných dokumentů upravujících výměnu daňových informací, ztrácí.

Dále podle dosažených výsledků je zřejmý vliv uzavíraných Dohod o výměně daňových informací na podíly v českých společnostech držených investory z daňových rájů. Mnoho společností z důvodu uchování anonymity vlastníků má mateřskou společnost v daňovém ráji a provádí daňové optimalizace skrz třetí země, prostřednictvím dceřiných společností. Z výsledků je vidět nárůst podílů v českých společnostech držených investory z daňových rájů po uzavření dohod, protože většina přímých investorů využije snížené srážkové daně při odvodu prostředků z České republiky. Efekt platnosti Dohod u skupiny států, se kterými vešly v platnost, je nárůst podílů v českých společnostech držených investory z daňových rájů o 61,2 %, oproti stavu, pokud by s těmito státy k uzavření dohod nedošlo.

U států, se kterými v čase „před“ ani „po“ nedošlo k uzavření Dohod o výměně daňových informací, nastal pokles podílů v českých společnostech držených investory z daňových rájů o 44,4 %. Lze se domnívat, že došlo k přesunu podílů do států, se kterými jsou sjednané bilaterální či multilaterální dohody upravující výměnu daňových informací, a to z důvodu daňového plánování.

Doporučením autora je držet jednotnou daňovou politiku proti daňově preferenčním státům a prostřednictvím daňové konkurence neumožňovat subjektům agresivní daňové plánování. V případě, že jeden stát zavede opatření proti odlivu prostředků vyprodukovaných na jeho území, např. srážkovou daní, jednoduše dojde k přesunu kapitálu do zemí, které umožní daňově optimalizovat, jako je např. Kypr.

Dalším z autorova doporučení je nutnost novely Zákona o daních z příjmů. Protože stát mnohdy hodně trátí na dani úpravou daňových základů. Jedním z možných řešení by mohl být dodatek u uplatňování úroků do nákladů. V případě, kdy úroky plynou do jurisdikcí, se kterými nejsou sjednány bilaterální, či multilaterální úmluvy o výměně daňových informací, by byly tyto placené úroky nedaňovým nákladem a o jejich částku by se navyšoval základ daně. Bohužel by to na druhou stranu mohlo být považováno za diskriminaci, protože ne všechny tyto transakce mají charakter agresivního daňového plánování.

Vybrané zdroje:

- Bisnode, Ochlazuje zájem o daňové ráje?, [online], [publik. 13. 10. 2014.], [cit. 25. 02. 2015.], dostupné z: <<http://www.bisnode.cz/tiskove-zpravy/ochlazuje-zajem-o-danove-raje/>>

- CNB, Přímé zahraniční investice, [online], [cit. 13. 03. 2014], dostupné z:<
https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/>
- Finanční správa: *Směrnice Rady č. 2011/16/EU o správní spolupráci v oblasti daní, platná od 1. 1. 2013*; [online]; dostupné z:<
http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/2011SmerniceRady2011_16_CS.pdf>
- Fulsoft: Zákon 164/2013 Sb., *Zákon o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů, ve znění účinném k 1. 1. 2014*; [online]; dostupné z:<
http://www.fulsoft.cz/33/164-2013-sb-zakon-o-mezinarodni-spolupraci-pri-spravedani-a-o-zmene-dalsich-souvisejicich-zakonu-ve-zneni-ucinnem-k-1-1-2014-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTs2j6SxxLnfDy_8ebOMb0bMCD-vMUnwPlw/?query=Z%E1kon%20%E8.%20164%2F2013%2C%20Sb&serp=1>
- MFCR, *Přehled platných smluv České republiky o zamezení dvojího zdanění - 2014* . [online]. dostupný z [www:<http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv/2014/prehled-platnych-smluv-ceske-republiky-o-16899](http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv/2014/prehled-platnych-smluv-ceske-republiky-o-16899)>
- LANG, Michael: *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*, Linde, Wien 2010, ISBN: 978-3-7073-1714-5
- MFCR, *Přehled platných smluv České republiky o zamezení dvojího zdanění - 2014* . [online]. dostupný z [www:<http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv/2014/prehled-platnych-smluv-ceske-republiky-o-16899](http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv/2014/prehled-platnych-smluv-ceske-republiky-o-16899)>
- PETROVIČ Pavel a kol.: *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*, 432 s., Praha 2004, Newsletter, ISBN: 80-86394-81-6
- SOJKA, Vlastimil. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 355 s. Daňová řada. ISBN: 978-80-7478-035-6
- Teather, R. 2005. *The benefits of tax competition*. Londýn : Institute of Economic Affairs, 2005, ISBN: 0-255-36569-1